

Stat og frihet i utvikling

2

NYHETER

Torsdag 25. juni 2020

GUDBRANDSDØLEN DAGNINGEN

Gudbrandsdølen
Dagningen

Ansvarlig redaktør og adm. direktør:
Tom Martin Kj. Hartviksen

Nyhetsredaktør:
Anne Marie Løkken

Konstituert nyhetsredaktør:
Kine Søreng Hernes

Politisk redaktør:
Hallvard Grotli

Utgavesjef:
Hans Petter Eide

Gudbrandsdølen
Grunnlagt 1894

Lillehammer Tilskuer
Grunnlagt 1837

DAGNINGEN
Grunnlagt 1924

GD er en fri og uavhengig dagsavis, heri opptatt Gudbrandsdølen, Dagningen og Lillehammer Tilskuer.

Gudbrandsdølen Dagningen arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonsledelsen. Pressens Faglige Utvalg er et klageorgan, oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.

Adr.: Rådhusgata 17, pb 46 Sentrum, 0101 Oslo, tlf: 22 40 50 40.

POLITIREFORMEN: I store deler av landet opplever folk at de har mistet sitt nærpolit.

Beredskapsen må bli bedre

Det har gått fem år siden politireformen ble innført. Det som skulle være en nærpolitireform har med rette fått kritikk for å svekke tryggheten til folk i distriktene, spesielt der det er langt mellom folk. Ikke minst har responstiden økt. Tirsdag la regjeringen fram sitt svar på kritikken. I en stortingsmelding oppsummerer regjeringen status og peker på vegen videre.

Politireformen førte til at totalt 27 politidistrikter ble slått sammen til 12. Lensmannskontor ble lagt ned. For å møte dagens kriminalitet, skulle det settes på spesialmiljøer. I Innlandet politidistrikt ble det totalt flere ansatte, men veksten kom i Hamar. Lillehammer og Gudbrandsdalen fikk færre medarbeidere.

Regjeringen erkjenner at oppbyggingen av spesialmiljøene har tatt for mye ressurser. Nå ønsker regjeringen i større grad at organisasjonsstrukturen i distriktet skal tilpasses til lokale forhold. Det skal også kunne vurderes alternative turnusordninger, som kan øke beredskapsen når det er lokal enighet om det.

Regjeringen sier at styrkingen av politiet skal skje ute i distriktene. Driftsenhetene, som organiserer lensmannskontorene og politistasjoner, skal styrkes mer enn enhetene som ivaretar fellesoppgaver på politidistriktsnivå.

Samtidig sier regjeringen at effektiviseringen skal fortsette. Innlandet politidistrikt må allerede spare 50 millioner kroner det kommende året. Satsing i distriktene og videre effektivisering framstår som en vanskelig kombinasjon.

Det gjenstår å se om justeringen av reformen fører med seg mer nærpolit. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har ikke tro på det. Skal folk kjenne seg trygge og ha tillit til politiet, er det viktig at de er der ute, kommer fort nok fram og kan løse oppgavene.

Satsing i distriktene og videre effektivisering hores ut som en vanskelig kombinasjon

Stat og frihet i utvikling

Aktuelt

CHR. ANTON SMEDSHAUG
Daglig leder Agri Analyse

DEN STORE etterkrigsfortellingen var kampen mellom «friheten Vesten» og «ufriheten i Øst-blokk». Det var også en kamp mellom to ulike økonomiske system, sosial markedsøkonomi i Vest og kommunistisk planøkonomi i Øst. En av bestselgerne i perioden var Milton Friedmans «Capitalism and freedom» fra 1962. Her advarer han mot at en for stor stat vil ta friheten fra folk, men fikk lite gehør, men som han senere skriver, «min jobb var å sikre ideene til tiden var moden for dem». Og det ble de etter 1989 med murens fall, og særlig da Sovjetunionen gikk i oppløsning i romjulen 1991. Da ble den sosiale markedsøkonomien som hadde preget Vesten etter 2. verdenskrig raskt avvirket.

I praksis fungerte Sovjetunionen best for oss utenfor. Den disiplinerte en kapitalisme som kan komme i mange utgaver. I konkurransen mot Sovjet måtte det utvikles en kapitalisme som ga vanlige folk bedre levekår enn kommunismen kunne levere. Dette, sammen med fellesskapet utviklet gjennom krigen, ga ulike varianter av sosial markedsøkonomi i Vest-Europa.

MED SOVJETS fall fikk Vesten nettopp en Milton Friedman-inspirert deregulering. Vi fikk fri flyt og svake stater. Det verste fra begge verdener, uten staten ble mindre, den ble bare dårligere fungerende. Med globalisering i Vesten forsvant mye av produksjonsarbeidsplassene, folk flest ble fjerdelt og utvikling mot tjeneste- og eiendomsdominert økonomi ble kraftig forsterket.

Denne utviklingen med ukontrollert globalisering, finansialisering og fri flyt ga finans- og eurokrisen 2008-2012. Noen år senere kommer de store politiske endringer der dominerende etterkrigspartier marginaliser-

UTFORDRING: Vi trenger å revitalisere stat som i fellesskap løser behov med frie helsejenester, skole og høyere utdanning og eldreomsorg og sikrer fungerende arbeidsmarked for alle, skriver Chr. Anton Smedshaug.

ILLFOTO: THOMAS BRUN, NTB SCANPIX

res, Storbritannia stemmer for Brexit og USA velger Trump. Mye av dette kommer som senefekter av finanskrisen, skepsis til etablerte eliter med global, framfor nasjonal lojalitet, og skuffelse over at staten ikke lenger greier å sikre velferd og levekår.

OPPE I dette kommer Koronakrisen vinteren 2020 som igjen synliggjør at staten står ribbet for operative virkemidler i å håndtere forutsigbare utfordringer. En svakt fungerende stat avsløres på område etter område.

«Staten er den mest dyrebare av alle menneskelige frambringelser og ingen anstrengelse er stor nok til å gjøre den i stand til å utføre sin oppgave på best mulig måte», skrev økonomen Alfred Marshall på 1890-tallet. Vi er nå i en situasjon som Friedman drømte om på 1960-tallet - frihet for kapitalen, men i praksis ufrihet og utrygghet for folket. Spørsmålet er hvilke ideer vi skal følge for å sikre individets frihet og god trygg økonomi.

STATENS ROLLE for å sikre større produksjon og mindre kapitalflyt og lavere gjeldsavhengighet må styrkes, arbeidsmarkedet må reguleres bedre, og fri flyt av arbeidskraft kan ikke fortsette som før. Nasjonale beredskaps- og forsvarsfunksjoner må bygges opp. Dette får vi neppe til uten en klar annen trussel: Kapitalismen trenger hjelp for å fungere, og ser ut til å få det igjen.

Denne gangen av et annet kommunistisystem - Kina. Ideen som også Friedman fremholdt var at økonomisk framgang i Kina også ville gi stadig større individuell frihet. Dette har vist seg spektakulært galt. Nå trues Hong Kongs frihet av Beijings kontrollverv, sosial kontroll er økende, Uigurene blir utsatt for systematisk tvang og ytringsfrihet er langt unna.

FRIHET OG fungerende økonomi er ett, men ikke alle systemer leverer.

På sitt beste realiserer den nordiske modellen det største potensial for individuell frihet og god økonomi gjennom vår form for sosial markedsøkonomi og ble den ypperste delen av «den nordatlantiske sosial modellen».

Nå står det igjen på spill, og vi trenger å revitalisere stat som i fellesskap løser behov med frie helsejenester, skole og høyere utdanning og eldreomsorg og sikrer fungerende arbeidsmarked for alle. Det krever også at beredskap og nasjonalt forsvar igjen får et langt tydeligere fokus og bedre kontroll på grensene, så vi kan ha stor frihet innenfor. På mange måter vil det være å gjenopprette statsfunksjonene fra før murens fall, og reversere mye av Friedmans nyliberalisme og videreføre vår «statsindividualisme».

Den nye autoritære utfordringen og det siste tiårets spektakulære kriser er springbrett for å sikre fundamental reorientering og fortsatt forsvar av friheten.